

Predsednica Republike Slovenije

NATAŠA PIRC MUSAR

A Szlovén Köztársaság elnöke Nataša Pirc Musar ünnepi beszéde az államiság napja alkalmából tartott központi állami ünnepségen

Ljubljana, 2023. június 24

Az elhangzott beszéd a mérvadó.

Kedves Szlovének, a Szlovén Köztársaság polgárai, lakosai, polgártársaim!

Közel 40 éve hogy a tévéképernyőn a "Szlovénia, az én hazám" című reklámfilmlet láthattuk. Ez a másfél perces portré Szlovénia szépségéről szól, az emberekről, akik büszkén viszik országuk - ma már köztársaságuk - nevét a világba.

Az idők nem voltak könnyűek, de a sötét időkben is láttuk a fényes jövőt. Ma... ma szabadabban élünk, de sötét felhők vannak a horizonton. A jövő minden másnak tűnik, csak fényesnek nem. A kétségek árnyéka kúszik körülöttünk a megszerzett eredmények fenntarthatóságával kapcsolatban.

Szlovénia, annak természete, népe és büszkesége csak akkor lehet örökkévaló, ha a szülőföldünk iránti szeretetünk befogadó és őszinte módon öröklődik nemzedékről nemzedékre. Ez csak akkor lehetséges, ha nem kérdőjelezzük meg azokat az alapokat, amelyek meghatározzák és felépítik Szlovéniát. Tehát nem szabad megkérdőjeleznünk, hogy közösség vagyunk-e, hogy szolidárisak vagyunk-e. Tiszteljük-e a minket körülvevő természetet, és végül, de nem utolsósorban, magabiztosak vagyunk-e, bármennyire is nagyok vagyunk, kis méretünk ellenére.

Minden nap be kell bizonyítanunk, hogy mi *közösség* vagyunk. Képesnek kell lennünk arra, hogy megbirkózzunk a Szlovénia megítélését rontó kihívásokkal. Akármint a szegénység. Ezt írja az Eurostat: "2023-ban mintegy 264.000 ember, azaz 13.000-rel

több, mint 2022-ben, élt a szegénységi küszöb alatti jövedelemmel. Mintegy 287.000 embert fenyegetett a társadalmi kirekesztés, ami 11.000-rel több, mint egy évvel korábban."

A példák vonzanak, mondják, és néha az a helyzet, hogy amikor a hatóságok nem képesek vagy nem akarnak javítani társadalmunk eme elfogadhatatlan képén, akkor a hivatalukon kívül kell inspirációt keresniük a feladataik ellátásához. Hadd beszéljenek ismét a számok: 13.000 szegénységben és más helyzetekben rekedt gyermek támogatása; 33 millió eurót gyűjtöttek össze a gyermekkorukért; 10.000 magánszemély és intézmény, akik ezeket a pénzeszközöket gyűjtötték. Ezek csak egy szlovéniai projekt eredményei a sok közül - a Botrstvo (Keresztszülőség) program. Ezek a számok azt bizonyítják, hogy tudunk közösséget alkotni. Ezt nem szabad eltitkolnunk, és nem szabad alázatosnak és szerénynek lennünk ott, ahol büszkének lehetünk és kell lennünk.

Ezért kapta meg a múlt hónapban Anita Ogulin a Szlovén Köztársaság érdemrendjét. Nem csak mint Anita. Nemcsak a szlovéniai Keresztszülőség program fontos tagjaként, hanem szimbólumaként is mindannak, amit a szervezet és sok más szlovéniai szervezet és program nap mint nap tesz a szegények, a hatalom nélküliek, a kirekesztettek és a marginalizáltak életének megkönnyítéséért. Közös üzenetük rövid: ha nincs együttérzés az embertársak iránt, akkor nincs közösség.

De egy közösség csak akkor valódi és tartós, ha teljes szívvel hiszünk benne, és minden pillanatban számíthatunk minden egyes nyilvános és magánjellegű részre.

Természetesen teljesen érthető, hogy az orvosok, bírák, köztisztviselők, tanárok és sokan mások, akiknek a munkakörnyezetükben nehézségekkel kell szembenézniük, jobb munkakörülményeket és tisztességes fizetést szeretnének munkájukért. De nem ők az egyetlenek. A magánszektor is hasonló problémákkal küzd. Érthetőek egyesek tézisei, akik azt mondják, hogy olcsóbb lesz az élet Szlovéniában, ha alacsonyabbak az adók. De itt a nagyobb képet kell látnunk. És ez nem fekete-fehér.

Az állami és a magánszektor közös jellemzője, hogy mindkettő tartozik az államnak. Tartoznak közösségünknek. Sokat tett azért, hogy jobban éljünk. Nézzünk először

magunkba és nézzünk körül: Ki fizetett például közülünk magas tandíjat az oktatásért Szlovéniában? Igaz, hogy sok orvosi eljárásra sokáig kell várni. Túl sokáig. De vajon hosszú távú hitelt kell felvennünk, hogy megengedhessük magunknak? Nem, mert adót fizetünk.

Ezért a közösségünk fejlesztésére vonatkozó elképzelésnek minden ember igényeit figyelembe kell vennie. Biztosítanunk kell, hogy a közsféra ne degenerálódjon egyetlen nagy piaci terméké. Tudatosítanunk kell, hogy a közösségi erőt csak úgy lehet fejleszteni, ha megértjük a magánszektor igényeit, ha tudjuk, hogy az adók nem egy nyűg.

Ezt a megértést látom, hallom az üzletemberekkel folytatott megbeszéléseimen. Ezért helyes, hogy a kormány többet tárgyal, nemcsak a közsférával, hanem velük is, és megpróbál olyan megoldásokat találni, amelyek lehetővé teszik a gazdaság és ezáltal a közösségek fejlődését. Hogy megőrizzük annak a Szlovéniának az alapjait, amelyben mi, idősek felnőtünk, mert a nálunk is idősebbek tették ezt lehetővé. És hogy ezt a Szlovéniát lehetővé tesszük a fiatalok és az utánunk következő generációk számára.

De ez nem elég. Helyes, ha őszinték vagyunk magunkkal Szlovénia fejlődéséről alkotott képet illetően a szélesebb nemzetközi közösségben: nincs elég hely a bolygón minden vágyunknak. Együtt, minden területen, a mindennapi feladatoktól kezdve, meg kell tanulnunk kevesebbel, de jobban élni.

A közösségnek való adakozás kulcsfontosságú, de a legnagyobb terhet a leggazdagabbaknak kell viselniük - nemcsak a jövedelem, hanem a vagyon tekintetében is. Már széles körben elterjedt közöttük az a meggyőződés, hogy a társadalom egészének minőségi fejlődése érdekében progresszív módon kell megadóztatni őket. Egy évvel ezelőtt egy 200 milliomosból álló csoport azt üzenté a davosi Világ gazdasági Fórumnak, hogy a gazdagok igazságosabb megadóztatása a jövő útja.

Az, hogy a társadalom javára lemondunk vagyonunk egy részéről, nem kommunista retorika, ahogy egyesek mondják, hanem befektetés a minőségbe és a biztonságba.

Az a haladó és biztonságos társadalom, amely úgy dönt, hogy felszámolja a szegénységet, befektet a tudományba, az oktatásba és a kultúrába, a mindenki számára elérhető egészségügyi ellátásba, valamint a szabad alkotáshoz és a vállalkozói szellemhez szükséges környezet kialakításába. Ez egy olyan társadalom, amely biztosítja, hogy senki ne maradjon lemaradva, marginalizálva vagy kirekesztve.

Az emberi társadalom jövőjének víziója tehát nem az individualizmus, kevésbé a közjóért, inkább önmagunkért. Pont az ellenkezője. Az emberi társadalom jövőképe a közösséghez való visszatérés, és az arra való törekvés, hogy azt a lehető legerősebbé tegyünk. Egyszerűen csak együtt tudjuk hatékonyan kezelni a közös problémákat. Ha egy közösség jól néz ki, akkor minden egyes ember jól néz ki benne. Ha mindannyiunk számára garantáltak a minőségi közszolgáltatások, akkor nem kell aggódnunk amiatt, hogy hogyan tudjuk majd megfizetni őket, amikor a legnagyobb szükségünk van rájuk. Ez az egyéni szabadság sarokköve és egy erős közösség alapja.

Egy erős közösség a történelemhez való viszonyát is meghatározhatja.

Szlovénia múltja oly sok szép fejezetet tartalmaz! A Nemzeti és Egyetemi Könyvtár idén ünnepli negyed évezredes fennállását. Elkötelezett munkájáért, amely a tűzből megmentett könyvekkel kezdődött, méltán kapta meg a Szlovén Köztársaság Rendkívüli Érdemrendjét. Az ilyen és hasonlóan szép történetek ellenére több mint egy évezredes történelmünk, úgy tűnik, mintha Szlovénia még mindig a múlt század eseményeinek hatása alatt állna. Végre és véglegesen ki kell jutnunk ebből a görcsből.

Térjünk vissza egy pillanatra mindannyian a mai este kezdetéhez... Annyi szimbolika van abban, hogy egy emberként állunk fel, amikor felvonják a szlovén zászlót, és felcsendülnek a szlovén himnusz első hangjai! Azért állunk fel, mert tudjuk, hogy őseink milyen keményen harcoltak függetlenségünkért a második világháborúban, és milyen keményen küzdöttünk érte a függetlenségi háborúban. Egyként állunk fel a himnuszért, mert az a miénk, még akkor is, ha tudjuk, hogy a függetlenségért folytatott küzdelem történetében sajnos nem minden volt szép. Hogy hibákat követtek el. És ez komoly dolog.

A megszállók és hazai segítőik elleni rendkívüli partizánharcot beárnyékolta a háború utáni tragikus, bíróságon kívüli gyilkosságok. Tavaly itt felhívást tettem a megbékélésre. Az igazi megbékélés, amely magában foglalja az intimitást, a jogot és a szabadságot. Egy olyan megbékélés, amely lehetővé teszi számunkra, hogy a történelmet úgy fogadjuk el, ahogy van, teher nélkül. Nem szabad és nem is lehet szelektíven tanítani. Már az óvodától kezdve kritikai távolságot kell kialakítanunk, hogy képesek legyünk megérteni mindent, ami a múltban történt. Ezért hangosan akarom hangsúlyozni:

Itt az idő.

A második világháború befejezésének 80. évfordulóján itt az ideje, hogy méltó temetést biztosítsunk minden szlovén és más olyan ember számára, akinek eddig nem volt joga a sírhoz. Vessünk véget a történelem aktuális politikai érdekekhez való igazításának! Ez nem tartozik a tisztességes temetéshez. Itt az ideje, hogy érzékenyek legyünk és belátjuk, hogy az intimitáshoz való jog, a jogállamiság és a szabad országban való élethez való jog mennyire része a valódi megbékélésnek. Tehát, minden jóakarátú ember nevében kérem: Ne késlekedjünk. Ne hagyjuk, hogy a mézszárlások áldozatainak maradványait pincékben és műanyag dobozokban tárolják. Mert ez egyszerűen nem emberi. Mert ez nem mi vagyunk.

Itt az idő, kedves Szlovénia.

Tisztelt Hölgyem és Uraim!

Már sokszor bebizonyítottuk, hogy mi, a szlovén nép szolidárisak vagyunk. Legutóbb a tavaly nyári szörnyű árvíz idején. A szolidaritás azonban nem csak egyszeri akció. Hányszor hallottuk már, hogy a természeti és egyéb katasztrófák által érintett emberek hálások a segítségért, amelyet a szükség idején kaptak, beleértve a média figyelmét is, de tudják, hogy ez nem fenntartható. Amire valójában szükségük van, az az akadályok elhárítása az útból, hogy elérjék azt az életet, amelyet szeretnének megteremteni maguknak.

Ezért nem csak a szolidaritás cselekedeteiről kell beszélnünk, hanem a szolidaritás víziójáról is. A rászorulókat aktív segítése, a befogadás és az elfogadás mind olyan folyamatok és politikák, amelyeknek egy ilyen jövőkép részét kell képezniük, mert gazdagítják a társadalmat, és jobban felkészítik a jövőre.

Természetesen a szolidaritás víziója ennél sokkal több. Ez magában foglalja a generációk közötti szolidaritást is. A szolidáris Szlovéniában meg kell szüntetni az idősök magányát és kirekesztését. A szolidaritás víziója arról is szól, hogy orvosoljuk azokat az igazságtalanságokat, amelyeket az elhibázott állami politikák okoznak, amelyek az egyéneket vagy egész csoportokat különféle stigmáknak teszik ki, és közösségünk perifériáján hagyják őket. A szolidaritás víziója tehát a következő: Szlovéniában senkit sem szabad a társadalom terhének tekinteni. Mindenki hozzájárulhat, és mi lehetővé tesszük, hogy mindenki hozzájáruljon közös fejlődésünkhöz.

Tisztelt Hölgyem és Uraim,

A közösségi fejlődés elképzelhetetlen *tiszta és egészséges környezet* nélkül. Ez is alkotmányunk által garantált jogunk. Az őszi elnöki fórumot ennek megvalósításával fogjuk foglalkozni. A zöld átmenet mindenki számára, beleértve a leggyengébbeket és a legkiszolgáltatottabbakat is.

Vegyük komolyan a zöld átmenetet. Támogassunk minden olyan elképzelést, amelynek célja a megszokott szokásaink megváltoztatása - a mobilitástól kezdve, amelynek fenntarthatóvá kell válnia, a termelésig, az élelmiszer- és energiatermelésig és -fogyasztásig. Támogassuk az olyan elképzeléseket, amelyek célja a megújuló energiaforrások részarányának maximalizálása. Ez egy valódi lépés egy klímasemleges, rugalmas és ezáltal biztonságos társadalom felé. Az atomenergiának a jövőben is szerepelnie kell az energiaszcenárióinkban. Erről már van tudásunk és tapasztalatunk. De minden beruházást, különösen a nagy projekteket, körültekintően és felelősségteljesen kell végrehajtani.

Egy atomerőmű építése pedig nagyon nagy projekt.

Ez olyan drága, hogy meghaladná Szlovénia éves költségvetését. Mivel az erőmű finanszírozását várhatóan az állam fogja támogatni, ez jelentősen befolyásolná a többi terület finanszírozási képességét. Egy ilyen projekt hatása mindannyiunk számára érezhető.

Az atomerőmű építése és finanszírozása tehát korántsem olyan technikai kérdés, amelyet a nagyközönség nehezen tud megítélni, mint ahogyan azt néha halljuk. Ez egy nagyon konkrét életkérdés. Tehát jogunk van ahhoz, hogy őszintén felmérjük, hogy egyáltalán megengedhetünk-e magunknak egy erőművet.

Az őszi konzultatív népszavazás csak arra a kérdésre adhat választ, hogy a szlovén társadalom egyetért-e azzal, hogy nekünk is van nukleáris energiával kapcsolatos jövőnk. Ezért nem úgy kell tekinteni, mint zöld utat egy új atomerőműbe történő beruházásnak, hanem csak úgy, mint egy utat a megfelelő, átlátható előkészítéshez, amely lehetővé teszi a nyilvánosság számára, hogy egy második, döntő népszavazáson megítélje a beruházást.

A második népszavazás megtartására irányuló javaslat tehát egyáltalán nem ésszerűtlen. Ezért nehéz megérteni, hogy a politikusok miért félnek tőle annyira. Miért olyan kevés a bizalom a nyilvánosság iránt, holott a nyilvánosság viseli a jó és a rossz politikai döntések súlyát? Ez két fontos kérdés, amelyekre az őszi népszavazás előtt választ kell kapni.

És végül egy szó az önbizalomról.

Mi, tisztelt Hölgyeim és Uraim, még mindig nem vagyunk eléggé tisztában azzal, hogy hazánk milyen gyorsan vált a nemzetközi közösséget aktívan alakító orszaggá.

Még tíz éve sem múlt, hogy csatlakoztunk az ENSZ-hez, és 1998-ban nem állandó tagként helyet kaptunk a Biztonsági Tanácsban. A transzatlanti integráció felé vezető folyamat során példát mutattunk az összes új európai demokrácia számára. Két évtizede vagyunk az Európai Unió és a NATO tagjai, aktívan alakítjuk Európa jövőjét és saját biztonságunkat. Ma mi vagyunk az egyetlen délkelet-európai ország, amely tagja a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezetnek (OECD). Az egy főre jutó bruttó társadalmi termék tekintetében a világ népességének leggazdagabb 10%-

ához tartozunk. Visszatértünk az ENSZ Biztonsági Tanácsához. Hazánkat az ENSZ-tagállamok elsöprő többsége választotta oda. Ez még nagyobb felelősséget ró ránk a nemzetközi kapcsolatokban.

Az önbizalom a nemzetközi kapcsolatokban különösen fontos, amikor értékek forognak kockán: következetesség, integritás, a nemzetközi jog tiszteletben tartása, beleértve az emberi jogok és az alapvető szabadságok tiszteletben tartását mindenki számára. Az erőnk nem a fegyvereinkben rejlik. Erőnk nem a pénzügyi súlyunkban rejlik. Ezt az értékeinkből merítjük. A szó ereje az, ami önbizalmat ad nekünk, hogy ne maradjunk csendben, amikor ki kell szólalnunk.

Amikor az Orosz Föderáció agressziót követett el Ukrajna ellen, mi hangoskodtunk. Jogosan. A nemzetközi rend alapjainak lábbal tiprásáról volt szó.

Amikor a Hamász izraeli civileket gyilkolt, mi hangoskodtunk. Jogosan. A terrorizmus a modern társadalom csapása, amely ellen határozottan fel kell lépni, és ki kell irtani a terrorizmus felemelkedésének gyökereit.

Amikor Izrael palesztin civileket kezdett el gyilkolni, hangoskodtunk. Jogosan. A palesztin népet kollektíven büntetik egy terrorszervezet támadásáért, és ma több mint 37.000 halottal, romokban, szegénységben, éhségben, oktatáshoz való hozzáférés nélkül, alapvető egészségügyi ellátás nélkül és az életüket naponta féltve élik mindennapjaikat.

Hangoskodtunk, amikor a Nemzetközi Büntetőbíróság védelméről és a letartóztatási parancsok kibocsátásával kapcsolatos eljárásokról volt szó, beleértve az államfők elleni eljárást is. Jogosan. A bűncselekmény az bűncselekmény. A népirtás gyanúja a körülményektől függetlenül népirtás gyanúja.

Amikor az emberi jogokról és az emberi méltóságról van szó, soha, de soha nem szabad hallgatnunk.

Tisztelt Hölgyem és Uraim!

Végül hadd térjek vissza a himnuszunkhoz. Ez a legszebb a világon. Nemcsak azért, mert a miénk, hanem azért is, mert kozmopolita. Nemzetünket ünnepli, de a világot is, amelyben élünk. "Éljenek mind a népek" - mondja Prešeren, mondván, hogy "és jó szomszéd a nap alatt." Ez az ENSZ Alapokmány szelleme - együttélés és együttműködés, nem pedig háború és fegyverek. Ez a szelleme az egyesült Európának, amelyre törekszünk, és amelyben élni szeretnénk. Ez megragadja hazaszeretetünk és a jólétre való törekvésünk lényegét. Mindenki jóléte, mindenki méltósága.

Sötét felhők vannak a horizonton; a második világháború óta a legsúlyosabb katasztrófa fenyeget. Készen kell állnunk rá, mint még soha. De ezt csak együtt tudjuk átvészelni.

Kezdjük magunkkal, otthon. Legyünk erősek és szilárdak, hogy ne féljünk szembenézni bármilyen problémával. Váljunk valódi, befogadó közösséggé, amely hisz a szolidaritásban, amely értékeli és tiszteletben tartja természetét, a környezetet, amelyben fejlődik, és amely eltökélt abban, hogy érdekeit és az alkotmányában rögzített értékeket magabiztosan érvényesítse és megvédje. Egy ilyen Szlovéniát otthon és külföldön is tisztelni fognak. Egy ilyen Szlovénia soha nem fog a történelem rossz oldalán állni.

Köszönöm és őszintén gratulálok mindenkinek a nemzeti ünnepen.